

Nr 17.

Ankom till riksdagens kansli den 13 oktober 1939 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser angående tillfällig vattenreglering, m. m.

Genom en den 29 september 1939 dagtecknad, till andra särskilda utskottet hänvisad proposition, nr 29, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen

dels att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag med särskilda bestämmelser angående tillfällig vattenreglering,

dels ock att samtycka till att Kungl. Maj:t, sedan lag i ämnet utfärdats, meddelar sådant förordnande, som i lagen avses, att gälla tills vidare.

Det framlagda lagförslaget är av följande lydelse:

Förslag

till

Lag

med särskilda bestämmelser angående tillfällig vattenreglering.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger Konungen, när riksdagen ej är samlad, förordna, för viss tid eller tills vidare, att vad i denna lag är stadgat om meddelande av tillstånd till tillfällig vattenreglering skall äga tillämpning.

Varder ej meddelat förordnande av nästföljande riksdag inom trettio dagar från riksdagens början gillat, skall detsamma efter utgången av nämnda tid upphöra att lända till efterrättelse.

Prövas under tid, då riksdagen är samlad, förhållanden vara för handen som i första stycket sägs, äger Konungen med riksdagens samtycke meddela förordnande som där avses.

2 §.

För bättre utnyttjande av vattenkraft må efter ansökan till vattendomstolen enligt 11 kap. vattenlagen, utan hinder av vad i 2 kap. 3 § första stycket samma lag stadgas, tillstånd meddelas till tillfällig reglering av avrinningen

ur sjö eller annan vattensamling eller i vattendrag, därest sådan åtgärd prövas ur allmän och enskild synpunkt medföra fördel som väsentligt överväger därmed förenade olägenheter.

3 §.

Tillstånd som avses i 2 § skall meddelas för viss tid, högst tre år.

Vattendomstolen äger efter därom gjord framställning ändra övriga villkor för tillståndet eller föreskriva nya villkor, när det finnes påkallat.

4 §.

Fiskeavgift, varom stadgas i 2 kap. 10 § vattenlagen, skall ej utgå med anledning av vattenreglering som ovan sägs.

Tages enligt 2 kap. 15 § vattenlagen annan tillhörig byggnad i anspråk för vattenregleringen, skall vad där föreskrives om skyldighet att gottgöra ägaren andel av byggnadens värde ej äga tillämpning.

5 §.

För skada eller intrång med anledning av vattenregleringen skall utgå ersättning enligt 9 kap. vattenlagen.

Tages genom vattenregleringen annan tillhörig vattenkraft i anspråk, skall ersättning därför utgå allenast såvitt fråga är om tillgodogjord vattenkraft eller om vattenkraft som uppenbarligen är avsedd att tillgodogöras under den tid tillståndet för vattenregleringen skall gälla.

6 §.

Vad i 3 kap. vattenlagen är stadgat om vattenreglering med tvångsdelaktighet skall icke äga tillämpning å reglering som avses i denna lag. Finnes uppenbart, att regleringen är till nytta för annan som tillgodogör vattenkraft, vare denne dock pliktig att i den mån så kan anses skäligt bidra till kostnaden för regleringen. Med avseende å talan om sådant bidrag gälle vad om talan enligt 3 kap. 9 § vattenlagen är stadgat.

Hava två eller flera förenat sig om regleringen, må förordnas, att företagets angelägenheter skola i stället för av styrelse handhavas av någon av deltagarna; och vare i ty fall stadgar för företaget ej erforderliga.

7 §.

Vad i 4 kap. vattenlagen är stadgat om särskilda villkor beträffande större vattenkraftanläggningar och vattenregleringar skall ej äga tillämpning i fråga om vattenreglering som ovan sägs.

8 §.

Vattendomstolen äger, där det kräves för att undvika dröjsmål med vattenregleringen, vid meddelande av tillstånd därtill uppskjuta prövningen av uppkomna ersättningsfrågor till senare tidpunkt. Kan det antagas, att någon

sakägare kommer att lida skada eller intrång som medför svårighet för honom att vinna sin utkomst eller att fullgöra honom åvilande förpliktelser, skall dock ersättning till honom helt eller delvis fastställas på förhand.

Ersättning, som bestämmes i penningar, må fastställas att utgå för år eller del av år, så länge regleringen varar, med rätt för vattendomstolen att höja eller sänka ersättningen, om skäl därtill äro.

Vill någon framställa anspråk på ersättning för skada eller intrång som icke av vattendomstolen förutsetts, skall anspråket, i den ordning som stadgas i 11 kap. 68 § vattenlagen, anmälas inom två år från det tiden för tillståndet gått till ända, vid äventyr att han går förlustig sin rätt. Vattendomstolen skall i sitt utslag erinra om vad skadelidande sålunda har att iakttaga.

9 §.

Vad i 9 kap. 54 § vattenlagen är stadgat om skyldighet att hos Konungens befallningshavande nedsätta ersättningsbelopp skall i fråga om ersättning som ovan sägs ej äga tillämpning, såframt skadan eller intrånget finnes vara väsentligen utan betydelse för fordringsägare som avses i andra stycket av paragrafen.

10 §.

Bestämmelserna om uppsägning i 9 kap. 58—63 §§ vattenlagen skola ej äga tillämpning i fråga om vattenreglering som avses i denna lag.

11 §.

Bestämmelsen i 11 kap. 30 § vattenlagen skall ej utgöra hinder mot upptagande av ansökan om tillstånd till vattenreglering, varom ovan sägs.

12 §.

Vad i 11 kap. 33, 34 och 47 §§ vattenlagen är stadgat om avsändande av underrättelser till sakägare skall i mål som avses i denna lag ej äga tillämpning, om vattenrättsdomaren finner uppenbart att sakägaren ej lider skada.

Bestämmelserna i 11 kap. 35—37 §§ vattenlagen om underrättelser till kammarkollegiet och lantbruksstyrelsen samt om delgivning av kungörelsen i målet skola ej äga tillämpning.

13 §.

Befogenhet, som i 11 kap. 46 § vattenlagen tillerkänts vattenrättsdomaren för där angivna fall, skall tillkomma honom jämväl i fråga om tillfällig vattenreglering enligt denna lag.

Vid tillämpning i målet av vad i 11 kap. 50 och 61 §§ vattenlagen är stadgat om utsättande av sammanträde med vattendomstolen må tid som där sägs begränsas till en vecka.

Säkerhet som avses i 11 kap. 67 § vattenlagen skall i mål, varom nu är fråga, gälla all ersättning som icke skall erläggas innan meddelat tillstånd

tages i anspråk. Ändå att vattendomstolens beslut ej omedelbart skall lända till efterrättelse, skall sådan säkerhet ställas.

Avgift som stadgas i 11 kap. 95 § samma lag skall ej utgå i målet.

14 §.

Beslut om åtgärd som avses i denna lag skall ej inskrivas i vattenboken.

Denna lag träder i kraft dagen efter den då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för propositionen, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I skrivelse till Konungen den 9 september 1939 ha *vattenfallsstyrelsen* och *svenska vattenkraftföreningen* hemställt om utarbetande av förslag till en författning som vid krig eller krigsfara medgiver ett förenklat och snabbt förfarande vid behandlingen inför vattendomstolarna av ansökningar i vattenregleringsmål.

I skrivelsen anföres bland annat:

Vattenfallsstyrelsen och svenska vattenkraftföreningen hava i nu rådande krisläge ansett sig böra undersöka, i vilken omfattning särskilda åtgärder till tryggande av landets kraftförsörjning kunna anses vara påkallade och lämpliga. Erfarenheten har givit vid handen, att genom skapande av regleringsmagasin eller utökande av redan befintliga väsentligt ökade möjligheter kunna vinnas i detta avseende. En mångfald dylika regleringsföretag hava redan genomförts; andra äro under utredning eller domstolsbehandling eller kunna utan vidlyftigare utredningar och med relativt små medel genomföras.

För att dessa möjligheter under nuvarande krisläge skola kunna utnyttjas, erfordras emellertid en författning om ett förenklat och snabbare förfarande än det ordinarie förfarandet enligt vattenlagen.

Enligt bemyndigande i nådigt brev den 8 februari 1935 har under vattenfallsstyrelsens ledning förberedelser träffats för organiserande av en för landet gemensam central driftledning vid krig eller krigsfara.

Lämpligen borde en ansökan till vederbörande vattendomstol om rätt att anlita nämnda förenklade förfarande vara åtföljd av ett uttalande från den centrala driftledningen, att vinsten av den ifrågasatta regleringen vore av betydelse för kraftproduktionen. Ansökningen borde vidare vara åtföljd av uppgifter om, hur regleringen är avsedd att genomföras, den beräknade vinsten av företaget och den uppskattade skadan. Vattendomstolen hade att kontrollera riktigheten av dessa uppgifter samt lämna tillstånd till företaget, eventuellt med vissa föreskrifter till skydd för allmänt eller enskilt intresse. Tillståndet måste — i motsats mot vad gällande vattenlag föreskriver — lämnas utan avbidan på fastställande eller gäldande av ersättningsbelopp, dock att, där annan än kronan är sökande, domstolen må kunna föreskriva ställande av borgen till visst av domstolen uppskattat skadeståndsbelopp. Jämväl i andra avseenden torde förenklingar, avsedda att påskynda rättgångsförfarandet, kunna medgivas, såsom kortare kungörelseförfarande. Vi

anse oss emellertid ej böra föreslå, huru detta dispensförfarande i detalj bör ordnas.

Över skrivelsen ha inhämtats utlåtanden av vattenöverdomstolen, vattenrättsdomarna, kommerskollegium, länsstyrelserna i Uppsala, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län samt styrelsen över Stockholms stads industriella verk. I samtliga utlåtanden har framställningen tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Av vattenrättsdomaren vid Söderbygdens vattendomstol greve H. A. Hamilton har sedermera upprättats en *promemoria* angående det närmare innehållet av den författning som eventuellt borde utfärdas. I promemorian anföres, bland annat:

Det torde vara otvivelaktigt att mången gång genom förhållandevis enkla åtgärder en ej oväsentlig ökning av kraftproduktionen vid befintliga vattenkraftverk kan vinnas utan att någon större skada uppkommer för dem, som äro beroende av vattenhushållningen vid kraftverket. Det torde t. o. m. förekomma fall, då icke alls någon skada behöver uppkomma. Om således exempelvis den förhöjda dämningen tillämpas endast under icke-vegetations-tid och fråga endast är om förhöjt vattenstånd å icke odlad mark torde mången gång icke någon nämnvärd skada uppkomma, särskilt icke därest fråga endast är om förhöjt vattenstånd under ett eller annat år. Vidare kan ofta en extra nedsänkning av vattenytan vid en dammbyggnad ske utan olägenhet för annan, om man icke behöver räkna med att denna nedsänkning blir mera konstant. Här kan också omnämnas att vid redan medgivna regleringar, för vilka fastställts en övre och en nedre regleringsgräns, det visat sig att regleringsintressenterna icke vågat att hålla vattnet uppdämt till den övre gränsen eller nedsänka vattnet till den nedre gränsen utan ansett sig böra hålla en viss marginal för vinnande av säkerhet för att gränserna icke på grund av omständigheter, som icke förutsetts, överskridas eller underskridas. Genom ett tillfälligt medgivande om ändring i dessa gränser skulle en sådan säkerhetsmarginal icke längre behöva hållas.

Om man således har klart för sig att möjlighet bör vid exceptionella förhållanden beredas till vattenreglering i vidsträcktare omfattning än som tidigare må vara medgiven, så uppkommer frågan om och i vad mån man härvid skall kunna genomföra ett mera enkelt och mera snabbt förfarande. Härvid bör man skilja mellan å ena sidan en vattenreglering, som skall gälla för framtiden, och å andra sidan en reglering, som skall medgivas endast mera tillfälligtvis. Några skäl att meddela ändring i nu gällande bestämmelser beträffande en reglering, som är avsedd att gälla för framtiden, synas mig icke föreligga. I det följande utgår jag således från att de bestämmelser, som skola meddelas, endast skola hava avseende å reglering under viss begränsad tid. Denna tid bör vara kort och i regel ej överstiga ett år. Det kan ju möjligen tyckas att en sådan tidrymd är för kort, men dels äro verkningarna av en reglering mycket lättare att överskåda, då fråga endast är om en kort tid, dels kan genom markernas försumpning m. m. under en längre tidsperiod uppstå verkningar, som undvikas då fråga endast är om en kortare tid, och dels slutligen böra de bestämmelser, som komma att meddelas, vara sådana att vederbörande kraftverksägare skola utan större omgång eller några mera avsevärda kostnader kunna, därest förhållandena skulle därtill föranleda, erhålla ett nytt tillstånd till reglering under ny tid, innan tiden för det äldre tillståndet gått till ända.

I regel torde den reglering, varom kan vara fråga, endast kunna ifrågakomma vid redan befintliga dammbyggnader, vid vilka utan vidare eller i varje fall utan vidlyftigare kostnader föreslagna ändrade vattenhushållningsbestämmelser kunna tillämpas. Man torde dock icke böra såsom ett oeftergivligt villkor uppställa att fråga skall vara om reglering vid en redan befintlig dammbyggnad. Ibland kan nämligen förhållandet vara att man genom en förhållandevis enkel och ej dyrbar provisorisk dammbyggnad, uppförd exempelvis vid utloppet av en sjö, kan genomföra en från kraftsynpunkt värdefull reglering av avrinningen från sjön. Så mycket är emellertid tydligt att icke i den ordning, varom här är fråga, kan bliva fråga om att lämna medgivande till uppförande av mera kostsamma dammbyggnader. Avgörandet när förfarandet skall vinna tillämpning synes böra överlämnas åt Kungl. Maj:t.

Vid remissen till lagrådet av lagförslaget har *föredragande departementschefen, statsrådet Westman*, efter att hava redogjort för vad i ärendet förekommit, anfört följande:

»Av den lämnade redogörelsen framgår, att genom införande av möjlighet att snabbt vidtaga åtgärder för ökat tillgodogörande av vattenkraft betydande besparingar kunna göras i förbrukningen av kol och annat bränsle. Detta är uppenbarligen av stor betydelse under nu rådande förhållanden.

Vattenfallsstyrelsens och svenska vattenkraftföreningens framställning har vunnit anslutning i de avgivna yttrandena, därvid likväl av vissa myndigheter erinrats om vikten av att motstående intressen icke obehörigen åsidosättas. Vad sistnämnda myndigheter anfört bör givetvis beaktas. Det är angeläget, att den ifrågasatta lagstiftningen får ett sådant innehåll, att icke blott det allmännas intresse utan även den enskildes rätt tryggas. Därest lagstiftningen utformas i huvudsaklig anslutning till de riktlinjer som uppdragits i förenämnda promemoria, läser emellertid allmän eller enskild rätt icke trädas för nära. En avvägning bör liksom eljest företagas mellan nyttan av åtgärden i fråga, å ena, samt skadeverkningarna, å andra sidan, till förekommande av att tillstånd till åtgärden medgives i andra fall än då skadan uppenbarligen är av underordnad betydelse. Det är för övrigt tydligt, att skadeverkningarna genom sådana provisoriska åtgärder som omnämnas i promemorian kunna antagas bliva mycket begränsade. Som regel kan endast bliva fråga om åtgärder beträffande redan befintliga dammbyggnader eller om ändringar i vattenhushållningsbestämmelserna för sådana. Man torde kunna utgå från att åtgärder, som skulle medföra varaktiga olägenheter eller som skulle vara förenade med större kostnader, icke komma att vidtagas, då här åsyftas att vinna endast en tillfällig ökning av vattenkraften. I promemorian har bland annat framhållits, att en tillfällig ändring av förut gällande villkor för vattenreglering kan vara påkallad för att giva vederbörande möjlighet att erhålla en sådan säkerhetsmarginal att han vågar utnyttja förut meddelat tillstånd i avsedd utsträckning. I dylika fall skulle något intrång i annans rätt överhuvud ej behöva uppkomma. Det kan även nämnas, att en vattenreglering för vattenkraftändamål ej sällan är till båtнад även för andra intressenter, t. ex. därigenom att vattenavrinningen blir jämnare

än förut, i följd varav översvämningar nedanför regleringsanordningarna kunna förebyggas.

I överensstämmelse med vad nu anförts har jag låtit utarbeta förslag till lag med särskilda bestämmelser angående tillfällig vattenreglering.

Bestämmelserna i den föreslagna lagen torde böra inledas av ett stadgande, enligt vilket tillstånd till sådan tillfällig åtgärd som avses med lagen må meddelas först efter det Konungen vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden utfärdat förordnande därom. För sådant förordnande torde under tid, då riksdagen är samlad, böra krävas riksdagens samtycke. Bestämmelser av detta innehåll böra intagas såsom 1 § i förslaget.

Under 2 § torde böra givas närmare bestämmelser om förutsättningarna för meddelande av tillstånd, varom nu är fråga. Av den föregående redogörelsen framgår, att vattenfallsstyrelsens och svenska vattenkraftföreningens framställning allenast rör vattenreglering för bättre utnyttjande av vattenkraft. Denna begränsning torde vara välbetänkt. Härjämte synes böra angivas, att det skall vara fråga om tillfällig vattenreglering. Det torde böra föreskrivas, att tillstånd till sådan vattenreglering må, ändå att hinder skulle möta enligt 2 kap. vattenlagen, meddelas, därest åtgärden i fråga prövas ur allmän och enskild synpunkt medföra fördel som väsentligt överväger därmed förenade olägenheter. Jämte denna allmänna förutsättning böra emellertid bestämmelserna i 2 kap. 3 § andra och tredje styckena vattenlagen äga tillämpning, även om det är föga sannolikt att dessa bestämmelser — som uppställa särskilda garantier mot mera omfattande skadeverkningar — skulle erhålla praktisk betydelse beträffande tillfällig vattenreglering enligt den nu föreslagna lagen.

I ett yttrande har särskilt framhållits, att hänsyn måste tagas till flottningsintresset. Härom stadgas nu i 2 kap. 11 § andra stycket vattenlagen bland annat, att genom bestämmelser rörande vattentillgångens fördelning skall mellan stridiga intressen såvitt möjligt så jämkas att ett vart kan behörigen tillgodoses. Detta stadgande upphäves icke genom de bestämmelser som jag förut förordat.

Under 3 § i den föreslagna lagen torde böra intagas bestämmelser angående den tid för vilken tillstånd må meddelas. I detta hänseende har i promemorian uttalats, att tillståndet som regel borde begränsas till ett år. En sådan begränsning skulle dock kunna medföra betydande praktiska olägenheter. Längsta tiden för tillståndets giltighet synes böra fastställas till tre år.

Det är tydligt, att vid meddelande av tillstånd enligt den föreslagna lagen vattendomstolen bör såvitt möjligt söka förekomma skada eller intrång för annan genom att föreskriva vidtagandet av erforderliga skyddsåtgärder. Detta följer redan av 11 kap. 62 § vattenlagen. I den föreslagna lagen torde emellertid, såsom i ett par yttranden förordats, på grund av möjligheten att en felbedömning kan äga rum, böra upptagas en bestämmelse, enligt vilken

vattendomstolen skall äga att på därom gjord framställning ändra villkoren för meddelat tillstånd eller föreskriva nya villkor, om så finnes påkallat.

Under 4 § i förslaget torde böra föreskrivas, att fiskeavgift, varom stadgas i 2 kap. 10 § vattenlagen, ej skall utgå med anledning av sådan tillfällig vattenreglering som här avses. Vidare synes böra meddelas bestämmelse, att om annan tillhörig dammbyggnad begagnas för vattenregleringen enligt vad i 2 kap. 15 § vattenlagen stadgas, vad där är föreskrivet om skyldighet att gottgöra ägaren andel av byggnadens värde ej skall äga tillämpning. Däremot bör skyldighet föreligga att deltaga i kostnaden för underhåll av anläggningen.

Härefter bör såsom 5 § upptagas föreskrift om skyldighet att gälda ersättning för skada eller intrång genom vattenregleringen. Det torde tillika böra stadgas, att om annan tillhörig vattenkraft tages i anspråk, ersättning därför skall utgå allenast såvitt fråga är om tillgodogjord vattenkraft eller om vattenkraft som uppenbarligen är avsedd att tillgodogöras under den tid tillståndet för vattenregleringen skall gälla.

Reglerna i 3 kap. vattenlagen om vattenreglering med tvångsdelaktighet torde såsom i promemorian föreslagits icke böra äga tillämpning i fråga om vattenreglering som nu avses. Ett stadgande i enlighet härmed synes böra intagas under 6 §. Om det finnes uppenbart, att regleringen är till nytta för annan som tillgodogör vattenkraft, bör denne dock kunna åläggas att i den mån så finnes skäligen bidra till kostnaden för regleringen.

För det fall att två eller flera frivilligt förenat sig om företaget, torde vissa avsteg böra medgivnas från vad eljest skulle gälla. Vattendomstolen synes sålunda böra tillerkännas befogenhet att besluta, att företagets angelägenheter skola, i stället för av styrelse, handhavas av någon av deltagarna. I sådan händelse läres icke heller vara erforderligt att stadgar antagas för samfälligheten.

I 4 kap. vattenlagen stadgas vissa särskilda villkor beträffande större vattenkraftanläggningar och vattenregleringar. Dessa bestämmelser torde icke böra äga tillämpning å de vattenregleringar av tillfällig natur som nu äro i fråga. Ett stadgande i enlighet härmed synes böra upptagas såsom 7 § i förslaget.

Av särskild praktisk betydelse är frågan, i vilken ordning uppkommande ersättningsfrågor skola prövas. På sätt i flera yttranden liksom i promemorian framhållits är det nödvändigt, att vattendomstolen erhåller större frihet än eljest att beträffande ersättningsfrågornas handläggning förfara enligt vad i varje särskilt fall finnes lämpligast. Bestämmelser härom synas böra intagas under 8 § i den föreslagna lagen.

I denna paragraf torde först böra stadgas, att i händelse uppkommen ersättningsfråga kan utan dröjsmål prövas på förhand, detta bör ske. Härjämte torde det emellertid vara nödvändigt att ålägga vattendomstolen att i vissa fall, helt eller delvis, fastställa ersättning på förhand. En sådan skyldighet synes böra föreligga, därest i undantagsfall en sakägare skulle komma

att lida skada eller intrång som medför svårighet för honom att vinna sin utkomst eller att fullgöra honom åvilande förpliktelser.

Ersättning i penningar skall för närvarande enligt vattenlagen med vissa närmare angivna undantag fastställas till ett kapitalbelopp. I mål av nu ifrågavarande natur torde ersättningen, om den fastställes på förhand, i allmänhet icke böra bestämmas på dylikt sätt. I stället synes böra stadgas, att ersättningen må fastställas att utgå för år eller del av år, så länge regeringen varar, med rätt för vattendomstolen att höja eller sänka ersättningen, om skäl därtill äro.

Beträffande vattendomstolens prövning av uppkomna ersättningsfrågor torde vidare vara nödvändigt att stadga, att vattendomstolen, i den mån ej annat föranledes av vad förut sagts, vid meddelande av tillstånd till vattenregleringen äger uppskjuta prövningen av ersättningsfrågor till senare tidpunkt. I anslutning härtill synes böra föreskrivas, att om någon vill framställa anspråk på ersättning för skada eller intrång som icke av vattendomstolen förutsetts, sådant anspråk skall anmälas i den ordning som stadgas i 11 kap. 68 § vattenlagen inom två år från det tiden för tillståndet gått till ända, vid äventyr att han går förlustig sin rätt. Det torde vidare böra åläggas vattendomstolen att i sitt utslag erinra om vad skadelidande enligt vad nu sagts har att iakttaga.

Enligt 9 kap. 54 § vattenlagen skall av vattendomstolen fastställd ersättning i allmänhet nedsättas hos Konungens befallningshavande. I vissa fall må dock befrielse därifrån medgivas, därest det kan ske utan åsidosättande av inteckningshavares och med dem jämställda borgenärers rätt. Beträffande nu ifrågavarande mål torde böra föreskrivas, att vad i 9 kap. 54 § vattenlagen är stadgat om skyldighet att verkställa nedsättning ej skall äga tillämpning, därest skada eller intrång varom fråga är finnes vara väsentligen utan betydelse för sådan fordringsägare. Föreskrift av detta innehåll bör upptagas såsom 9 §.

Under 10 § torde, i enlighet med vad som föreslagits i promemorian, böra meddelas undantag från vissa bestämmelser om uppsägning som finnas intagna i 9 kap. 58—63 §§ vattenlagen.

Enligt 11 kap. 30 § vattenlagen gäller såsom villkor för upptagande av ansökan om ändring av befintlig anläggning, vars laglighet ej förut prövats eller är fri från klander, att prövning av anläggningens laglighet påkallas. Såsom i promemorian uttalas torde undantag från denna regel böra medgivas. Stadgande härom kan lämpligen upptagas under 11 § i förslaget.

Härefter synes under 12 § böra intagas stadgande att vad i 11 kap. 33, 34 och 47 §§ vattenlagen är stadgat om avsändande av underrättelser till sakägare ej skall äga tillämpning i mål som avses med förslaget, om vattensdomaren finner uppenbart att sakägaren ej lider skada. Vidare synes kunna stadgas, att bestämmelserna i 35—37 §§ i samma kapitel om underrättelser till kammarkollegiet och lantbruksstyrelsen samt om delgivning i vissa fall av kungörelsen i målet ej heller skola äga tillämpning.

I detta sammanhang må framhållas, att det utan särskilt stadgande torde vara tydligt, att tillämpningen av vad i 11 kap. 27 § vattenlagen är stadgat om ansökningshandlingarnas innehåll skall i mål om tillfällig vattenreglering enligt den föreslagna lagen anpassas efter målets beskaffenhet och att eventuellt erforderlig komplettering av ansökningshandlingarna med hänsyn till ersättningsfrågorna icke torde behöva föranleda dröjsmål med utfärdande av tillstånd till åtgärden i fråga. Att det skall åligga sökanden att förebringa jämväl den utredning som erfordras för bedömning av ersättningsfrågorna är uppenbart.

Under 13 § i den föreslagna lagen torde böra intagas en bestämmelse som ger vattenrättsdomaren möjlighet att meddela interimistiska beslut på sätt som för vissa andra fall stadgas i 11 kap. 46 § vattenlagen. Härjämte synes böra meddelas föreskrift, att vid tillämpning av vad i 11 kap. 50 och 61 §§ vattenlagen stadgas om utsättande av sammanträde med vattendomstolen vattenrättsdomaren må begränsa tid som där sägs till en vecka.

Enligt 11 kap. 67 § vattenlagen äger vattendomstolen förordna, att dess utslag omedelbart skall gå i verkställighet. För att ett sådant förordnande skall kunna åberopas gäller emellertid, att säkerhet skall ställas för ersättning som högre rätt kan komma att utdöma. Beträffande nu ifrågavarande mål torde i överensstämmelse med vad i vissa yttranden framhållits böra stadgas, att säkerheten skall gälla all ersättning som icke skall erläggas innan meddelat tillstånd tages i anspråk. I anslutning härtill synes böra föreskrivas att, även om vattendomstolens beslut ej omedelbart skall lända till efterrättelse, sådan säkerhet skall ställas, såvitt ej 14 kap. 3 § vattenlagen är tillämplig. Enligt sistnämnda lagrum är kronan fri från skyldighet att ställa säkerhet.

I överensstämmelse med uttalande i promemorian torde böra stadgas, att avgift till bidrag till kostnad för vattendomstolarnas organisation och verksamhet, som föreskrives i 11 kap. 95 § vattenlagen, ej skall utgå med anledning av vattenreglering som nu är i fråga.

Under 14 § synes böra stadgas, att beslut om åtgärd som avses i lagen ej skall inskrivas i vattenboken.

I övrigt torde ej några särskilda bestämmelser för ifrågavarande mål vara behövlige.

Den föreslagna lagen bör träda i kraft omedelbart efter utfärdandet.»

Med anledning av hemställan från lagrådet har 2 § i förslaget underkastats viss omarbetning.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot de av Kungl. Maj:t framställda förslagen och får alltså hemställa,

A) att det genom förevarande proposition framlagda förslaget till lag med särskilda bestämmelser angående tillfällig vattenreglering måtte av riksdagen bifallas; samt

B) att riksdagen måtte samtycka till att Kungl. Maj:t, sedan lag i ämnet utfärdats, meddelar sådant förordnande, som i lagen avses, att gälla tills vidare.

Stockholm den 13 oktober 1939.

På andra särskilda utskottets vägnar:

S. LINNÉR.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Linnér*, *Hagman**, *Linder*, *Heiding*, *Norman*, *Sederholm**, *Branting*, *Gärde**, *Strand**, *Sven Larsson**, *John Gustavson* och *Karl Emil Johanson**;

från andra kammaren: herrar *Bergquist**, *Olsson* i Mellerud*, *Ryberg**, *Liedberg*, *Lindberg* i Stockholm*, *Berg*, *Hermansson* i Norrköping och *Hagberg* i Malmö, fru *Gustafson** samt herrar *Hammarlund*, *Lindahl* och *Persson* i Vinberg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.